

Aan: De vaste commissie voor Infrastructuur en Waterstaat

Per e-mail: cie.iw@tweedekamer.nl

Betreft: Inbreng OWN inzake Commissiedebat Leefomgeving 6 oktober 2026 – zorgvuldigheid en onderbouwing landelijke windturbinenormen

Datum: 1 oktober 2026

Geachte voorzitter en leden van de commissie,

Op 6 oktober spreekt u over de landelijke windturbinenormen in het ontwerpbesluit windturbines leefomgeving. Namens Omwonenden Windparken Nederland vragen wij uw aandacht voor vier punten die naar ons oordeel bepalend zijn voor de juridische houdbaarheid van de gekozen afstandsnorm. De centrale vraag is of de norm van twee keer de tiphoogte, in de vorm waarin deze nu wordt voorgesteld, berust op een actuele en volledige milieubeoordeling, een kenbare belangenafweging en een procedure waarin de eerdere inspraak daadwerkelijk betekenis heeft kunnen hebben.

1. De onderbouwing van de keuze voor 2× tiphoogte

Artikel 8 van de SMB-richtlijn vereist dat het milieueffectrapport en de resultaten van de raadpleging tijdens de voorbereiding en vóór de vaststelling daadwerkelijk in de besluitvorming worden betrokken.

Uit de ambtelijke beslisnota blijkt dat met de ministers van KGG en VRO bestuurlijk is overeengekomen de afstandsnorm van 2× tiphoogte te handhaven. Daarbij wordt als motivering genoemd dat deze invulling enerzijds duidelijkheid aan burgers biedt en anderzijds ruimte laat voor de ambities van het kabinet ten aanzien van de energie- en woningbouwopgave.

Dat roept een fundamentele vraag op. Als de afstandsnorm mede dient ter bescherming van de leefomgeving van omwonenden, op basis van welke milieukundige en gezondheidkundige onderbouwing is dan juist 2× tiphoogte als passend beschermingsniveau gekozen? En in hoeverre heeft de Plan-MER, waarin ook de alternatieven 3× en 4× tiphoogte zijn onderzocht, nog daadwerkelijk invloed gehad op die keuze wanneer 2× bestuurlijk mede is geselecteerd vanwege de ruimte die deze norm laat voor energie- en woningbouwdoelstellingen?

Kernvraag: Kan uit het dossier worden aangetoond dat de keuze voor 2× tiphoogte berust op een volwaardige Plan-MER, daadwerkelijke weging van de alternatieven en zienswijzen, en een kenbare belangenafweging die ook bij een eventuele exceptieve toetsing stand kan houden?

2. Procedurele rechtszekerheid en doorwerking van de inspraak

Bij de consultatie en de Plan-MER konden burgers reageren op afstandsvarianten van 2×, 3× en 4× tiphoogte. De variant 2× werd daarbij gepresenteerd als minimumafstand waarvan slechts in uitzonderlijke gevallen en met een zware motivering naar beneden kon worden afgeweken.

De thans gekozen systematiek heeft een andere juridische werking. De afstand van 2× wordt vormgegeven als een instructieregel waarmee het bevoegd gezag rekening moet houden. De beslisnota vermeldt uitdrukkelijk dat daarmee ruimte wordt geboden aan het bevoegd gezag om op basis van de lokale situatie een belangenafweging te maken. Daarmee verschuift 2× van een minimum met een hoge afwijkgingsdrempel naar een uitgangspunt binnen een “pas toe of leg uit”-systematiek.

De vraag is of de in 2023 doorlopen Plan-MER en inspraakprocedure deze gewijzigde juridische systematiek voldoende dekken. Burgers hebben immers gereageerd op de milieugevolgen van de varianten 2×, 3× en 4×, niet noodzakelijkerwijs op een regeling waarbij ook beneden 2× binnen de reguliere belangenafweging kan worden afgeweken.

De toegezegde Reactienota wordt volgens het voornemen pas gelijktijdig met het definitieve besluit gepubliceerd. Artikel 9 SMB-richtlijn vereist dat na vaststelling inzichtelijk is hoe het milieueffectrapport, de reacties en de alternatieven zijn

verwerkt. Dat laat de parlementaire vraag onverlet of de Kamer vooraf voldoende is geïnformeerd om de gewijzigde systematiek te kunnen beoordelen.

Kernvraag: Dekt de inspraak uit 2023, gericht op 2x, 3x en 4x tiphoogte en op 2x als minimum met een zware afwijkgingsdrempel, ook de huidige “rekening houden met”/“pas toe of leg uit”-systematiek, en kan de Kamer dat beoordelen zonder de Reactienota vooraf te kennen?

3. Recht doen aan actuele wetenschappelijke inzichten en meetgegevens

Voor een draagkrachtige normstelling moet inzichtelijk zijn op welke actuele wetenschappelijke gegevens de gekozen afstands- en milieunormen zijn gebaseerd. Daarbij is met name relevant of de gebruikte blootstelling-responsrelaties nog representatief zijn voor de huidige generatie, aanzienlijk grotere windturbines en of recentere binnen- en buitenlandse onderzoeksgegevens daadwerkelijk in de beoordeling zijn betrokken.

Juist omdat nieuw RIVM-onderzoek naar de toepasbaarheid van de huidige blootstelling-responsrelatie nog loopt, rijst de vraag of op basis van het thans beschikbare materiaal reeds voldoende kan worden gemotiveerd dat de regelgever in redelijkheid tot de gekozen normstelling heeft kunnen komen.

Voor de juridische houdbaarheid hoeft niet slechts één wetenschappelijke uitkomst mogelijk te zijn. Wel moet de normkeuze berusten op actuele gegevens, inzicht in onzekerheden en een kenbare afweging van alternatieven.

Kernvraag: Is voldoende inzichtelijk dat alle relevante actuele wetenschappelijke inzichten en meetgegevens zijn betrokken en dat de regelgever op basis daarvan in redelijkheid tot de gekozen normstelling en belangenafweging heeft kunnen komen?

4. Representativiteit van het lopende onderzoek

Bij de beoordeling van hinder en slaapverstoring verdient daarnaast aandacht in hoeverre personen die vanwege ervaren hinder uit de directe omgeving van windturbines zijn verhuisd of zijn uitgekocht nog in de onderzochte populatie voorkomen.

Indien personen die wegens ervaren hinder zijn verhuisd of uitgekocht structureel buiten beeld blijven, kan dat tot selectie-effecten leiden.

Kernvraag: Hoe wordt methodologisch voorkomen dat het ontbreken van deze groep de representativiteit van het onderzoek en daarmee de onderbouwing van de normstelling vertekent?

Onze oproep aan de Tweede Kamer

Wij verzoeken u deze vier kernvragen tijdens het commissiedebat aan de staatssecretaris voor te leggen en erop aan te dringen dat het kabinet de gekozen normstelling vóór de definitieve vaststelling concreet, controleerbaar en integraal onderbouwt. Juist omdat tegen een algemeen verbindend voorschrift geen rechtstreeks bezwaar of beroep openstaat, is het van belang dat de landelijke normstelling vooraf procedureel zorgvuldig, inhoudelijk actueel en transparant gemotiveerd tot stand komt.

Met vriendelijke groet,

De vertegenwoordigers van OWN
Omwonenden Windparken Nederland
appgroepOWN@protonmail.com